

B/CC, Doğu Dacides Orojeni'nden Güney Rodop Orojeni'ne kadar uzanır ve Argestru/Poleanca dilimleri, Supra-Getic/Getic sınırı, Kraiştide topluluğu ve Güney Rodop Orojeni tarafından belirlenen bir yarı belirsiz suture boyunca kuzeyden güneye gelişen eşzamanlı bir Liyas-Dogger çarpışmasıyla belirgindir. B/CC içindeki sutureun belibaşlı izleri seyrek ultramafikler, yersel felsik ve geçiş volkanizması ile geniş yayımlı Erken Mesozoyik biçim değiştirmedir. AC Istranca dağlarından Artvin bölgesine uzanır ve bir «çift» orojenle temsil edilir. Kuzeydeki ana gövde Scythia platformunun güney kenarında uzanan güney yönelimli iki allokton birim tarafından oluşturulur. Bunlardan, altta bulunan Küre napı, ofiyolitlerden, derin deniz çökellerinden ve yersel olarak melanjla karışık filisten (Akgöl filisi) meydana gelir. Üstte bulunan Bayburt Napı ise Permo-Liyas yaşlı kuzeye bakan bir magmatik yay'dır. Bunlar Dogger'de yanyana getirilmiştir. AC nin ikinci kolu, Paleo-Tetis'in Karakaya kenar havzasının Geç Triyas çökmesinin ürünüdür. Karakaya sutureu Sakarya Kitası'na doğru uzanır ve belki de Erzincan'a kadar doğuya devam eder. Karakaya kapanmasının

etkileri güneye Likya Napları'na (Örneğin, Dariyeri'nin Geç Triyas ters fay yanyana gelişi ve Ahat serisi), Menderes Masifi'nin Kuzey yarısına (Örneğin Dede Dağı graniti ve ondan önce olan biçim değiştirmesi) ve Beyşehir, Seydişehir, Ermenek yöresinde otokton alanlara kadar uzanmıştır. CC güneye yöneliktir ve Paleo-Tetis, Svanetia Senklinoryumu boyunca en geç Triyas'ta kapanmıştır. Geç Triyas-Erken Jura sırasında MC nin Kuzey önülkesi sıkışma biçim değiştirmesine uğramışken (Örneğin, Donets kıvrımlanması), güneye doğru Akdeniz'in orta Triyas açılması ve Neo-Tetis'in kuzey kolunun Liyas açılması egemen uzama tektoniğinin varlığını belirler. Bu açılmalar Paleo-Tetis yay gerisi olayları olarak başlatılmış olabilirler, Afrika çıkıntısı (Promontory) çevresinde bu riftleşme olayları birbirleriyle ve Atlas okyanusu açılmasıyla girişim içine girmişlerdir. Atlas Okyanusu açılmasına ilişkin riftleşme evrelerinden günümüze kadar sorunlu, karmaşık, sürüp giden ve çok evreli bir riftleşme tarihi ortaya çıkmıştır ve bu da orta Akdeniz orojenik kuşakları için çok belirleyicidir.

Yeni Yayınlar

Hazırlayan : Remzi N. İNAL

PETROL JEOLJİSİ (Petroleum Geology)

CHAPMAN, R.E. (Petrol Biliminde Gelişmeler, 16). 1983, XVI-416, s., Elsevier, 44, 25 Dolar.

Kitap, yazarın bir önceki «Petrol Jeolojisi : Bir Öz Çalışma» adlı eserinin devamıdır. Önceki çalışma temel alınmasına karşın, bu kitap büyük ölçüde genişletilmiş, baştan başa düzeltme ve eklemeler yapılmış ve gözden geçirilmiştir. İlkinde olduğu gibi bu metinde de petrol jeolojisine diğerlerinden oldukça farklı bir yaklaşım sunulmaktadır. Kitap evrensel kuralları bulma ve bu kuralların petrol jeolojisini olduğu gibi, genelde jeolojiyi anlamamıza yardımcı olacağını göstermektedir.

1. Bölüm; petrol oluşumlarının anlaşılmasında gerekli olan temel bilgileri gözönüne alır : Çökel havzalar kavramları, çökellerin sıkışması ve onların erken deformasyonu sondaj ve kuyu loglaması ve elde edilen verilerin niteliği; gaz ve petrol sahaları ve rezervi; ve petrolün oluşumu, göçü ve birikimi.

2. Bölüm'de transgresif serilerin,

3. Bölüm'de regresif serilerin petrol jeolojisi işlenmektedir.

METAMORFİK KAYAÇLARIN PETROLOJİSİ (Petrology of Metamorphic Rocks)

SUK, M. (Petrolojide Gelişmeler, 9). 1983, 325 s. Elsevier, 61,15 Dolar.

Kitap, metamorfik kayaların kökeni, oluşumu ve onların jenetik sistemleri hakkında Orta Avrupa düşüncelerini gözden geçirmekte; Rosenbusch, Niggli, Barth, Becke, Eskola gibi Avrupalı bilim adamlarının çalışmalarıyla, Sovyet ve Amerikan araştırmalarının bilgi ve sonuçlarını karşılaştırmaktadır.

Kitabın ilk bölümlerinde metamorfik kayalara neden olan süreçler ve bölgesel metamorfizmayla diğer tip alterasyonlar arasındaki temel farklar metamor-

fizma, metasomatizma ve ultra-metamorfizma süreçlerinin maddi koşulları vurgulanarak tartışılmaktadır.

Daha sonraki bölümler ayrıntılı bir jenetik sınıflama ile birlikte araştırma metodlarının kısa bir tanımlamasını vermektedir. Metamorfik alterasyonların sonuçları ve primer kayalarının özellikleri esas olarak Bohem (Çek) Masifi, Batı Karpatlar, Avrupa Variskidlerinin diğer kısımları, kristalen İskan-

dinavya Masifi ve Alp'lerden alınan örnekler temelinde analiz edilmiştir.

Kitabın son bölümünde, yerkabuğunun oluşumunda metamorfik süreçlerin rolü ve metamorfizmada homojenleşmiş ve farklılaşmaya zıt düşüncelere değinilmektedir.

İÇİNDEKİLER :

- 1 — Metamorfik Süreçlerin İrdelemesi.

- 2 — Metamorfizma Koşulları.

- 3 — Metamorfizmanın Kimyasal Karakteri.

- 4 — Metamorfik Kayaçların Jenetik Sınıflaması.

- 5 — Yer Kabuğu Evriminde Metamorfik Kayaçlar

REFERANSLAR

KONU KATALOĞU

—oOo—

GÜNÜMÜZ KABUKSAL DEVİNİMLERİ - 1982 (Recent Crustal Movements 1982)

(12-13 Mayıs/82'de Tokyo'da Uluslararası Jeodezi Birliği Genel Toplantısının, 3. Simpozyum Tutanaklarından). (Tektonofizik-97'den Yeniden Basım)

VYSKOCIL, P., M. WASSEF ve R. GREEN (Editörler)

(Jeotektonikte Gelişmeler, 20), 1983, XII + 352 s. 80,75 Dolar, Elsevier.

Ciltteki 35 bildirden 17 tanesi Güney Amerika, A.B.D., Avustralya, Avrupa ve Japonya'daki kabuk devinimi çalışmaları; biri Japonya'daki volkanizmayı, onu depremlere ilişkin kabuksal deformasyonları tartışmaktadır. Sekiz bildiri ise hem gözlem me-

todlarındaki hem de hata ve basınç-gerilim (stress-strain) analizlerindeki ilerlemeyi anlatmaktadır. Cilt, bunlara ek olarak, beş teknik toplantıda sunulanlardan birkaçının özetini de içermektedir.

—oOo—

OKYANUS TABANI PETROLOJİSİ : (Petrology of the Ocean Floor)

HEKINIAN, R. (Okyanus Coğrafyası Dizisi, 33), 1982 XIV + 394 s., Elsevier, 77 Dolar.

İÇİNDEKİLER :

- 1 — Okyanus Tabanı Kayaçlarının Mineralojisi ve Kimyası.
- 2 — Dünya'nın Okyanusal Sırt Sistemi.
- 3 — Asismik Sırtlar.
- 4 — İtki Faylı Bölgeler.
- 5 — Okyanus Havzaları ve Denizaltı Tepeleri.
- 6 — Okyanus Hendekleri.
- 7 — Okyanus Çatlak Zonları.

- 8 — Okyanus Tabanı Bozuşması.

- 9 — Okyanus Tabanı Metamorfizması.

- 10 — Okyanus Tabanındaki Hidrotermal Olaylar.

- 11 — Döterik (Deuterik) Alterasyon.

- 12 — Üst Manto ve Okyanusal Kabuğun Bilinen Bilişimi.

EK

REFERANSLAR

KONU KATALOĞU

—oOo—

JEODİNAMİK (Geodynamics)

ARTYUSHKOV, E.V. (Jeotektonikte Gelişmeler, 18), 1984, XVI + 312 s., 67.25 Dolar, Elsevier.

Kitap, jeodinamiğin temel sorunlarını tamamen yeni bir yaklaşımla irdelemektedir. Yeni bir kabuk ve manto devinimleri kavramı getiren bu kitap, mantonun kimyasal farklılaşmasını ve konveksiyonunu dikkate alarak, levha içlerinde düşey kabuk hareketlerinin yeni mekanizmalarıyla birlikte, levha devinimleri için itici güçler önermektedir.

İÇİNDEKİLER :

- 1 — Litosfer ve Astenosfer.
- 2 — İzostatik Dengenin Kurulması.

- 3 — Dünya'nın Derinliklerinde, Devinimlerin Kökeni ve Oluş Biçimi.

- 4 — Düşey Kabuk Hareketleri.

- 5 — Litosferdeki Ana Gerilmeler ve Denge Durumu.

- 6 — Litosfer Yatay Devinimlerinin Kökeni ve Şiddetli Depremler.

- 7 — Sonuçlar.

GLOBAL TEKTONİZMA ŞEMASI

REFERANSLAR

KONU KATALOĞU

FLUORİT

M. Sezai KIRIKOĞLU M.T.A. Genel Müdürlüğü, Ankara.

Bir hammaddenin tüm yönleriyle, özellikle doğal niteliklerinin, oluşum şekillerinin, endüstrideki kullanım alanlarının ve gelecekteki durumunun bunlar arasındaki sayısız ilişkilerle birlikte incelenmesi bir yazar için ilginç olduğu kadar sorumluluk yüklü bir görev oluşturmaktadır. Hammaddenin çeşitliliği ve tüm bunların herbirine ait literatürden oldukça karmaşık problemleri, konu hakkındaki değişik görüşlerden esas olanları ana çerçeveden uzaklaşmadan belirli sınırlar içinde toparlamak ve sunmak, çalışmalar sırasında özel bir dikkati gerektirmektedir.

Leeder'e (*) göre hammadde olarak fluorit çok sayıdaki kullanım alanlarıyla ölçülü ve güçlü bir ilgiyi üzerinde toplamaktadır. Özellikle arama, araştırma, değerlendirme, işletme, zenginleştirme ve kulla-

(*) Dr. Otto Leeder, VEB Deutscher Verlag für Grundstoffindustrie Leipzig, 1979, 266 s., 40 Mark.

nım alanları için önemli bir dizi bilimsel çalışmayı gerektirmektedir. Bunun yanı sıra fluorit metalik cevher veya diğer ekonomik mineral zenginleşmelerinin sık görülen önemli bir parajenetik minerali olduğundan, bunlarla ilgili jeolojik araştırmalarda önemli rol oynamaktadır. Mineralojik, parajenetik, jeokimyasal ve kökensel incelemelerle kazanılan veriler uygun genellemeler yapıldıktan sonra başka bölgelerdeki arama ve araştırma çalışmalarında kullanılabilir. Teorik bilgiler ve pratik gereksinimler arasındaki etkiler fluoritin oluşumu, dağılımı, kullanım alanları konularındaki verilerin sürekli olarak artmasını sağlamaktadır. Fluorit kullanımının çerçevesi üretim, fiyat, çevre korunması, teknoloji v.b. konular arasındaki ilişkilerin oluşturduğu karmaşık bir sistemin ürünüdür. Bu karmaşanın iyi bilinmesi çeşitli özelliklere sahip toplumsal yapıların ekonomi ve hammadde politikalarının saptanmasında önemli rol oynamaktadır.

Haberler

ONUNCU YIL TÜRKİYE JEOLJİ KURULTAYI

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın düzenlediği «Onuncu Yıl Türkiye Jeoloji Kurultayı» 6-10 Şubat 1984 tarihleri arasında MTA Kültür Sitesi ve DSI Konferans salonunda yapıldı. 6 Şubatta yapılan açılış oturumu, kurultay başkanı Prof. Dr. Melih Tokay'ın konuşması ile başladı. Bunu, Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı İsmail Kulaksızoğlu ve diğer konuk konuşmacıların konuşmaları izledi.

Kurultay süresince yapılan Hidrojeoloji, Refrakter Hammaddeler, Genel Jeoloji, Mühendislik Jeolojisi, Kömür ve Uranyum Jeolojisi ve Maden Jeolojisi oturumlarında JMO Bilimsel ve Teknik Kurullarınca seçilen 56 bildiri tartışıldı. Ayrıca, «Türkiye Refrakter Hammadde Kaynakları ve Refrakter Sanayii» ile «Deprem» konularının tartışıldığı iki panel, çeşitli film ve slayt gösterileri ile «Jeoloji Fotoğrafları Sergisi» gerçekleştirildi. Kurultay sırasında uygun özel ve kamu kuruluşlarının da katıldığı «Doğal Kaynaklar Sergisi» düzenlendi. Kurultayın ilk günü akşamı, «Yüksek Danışma Kurulu» geleneksel toplantısını MTA Genel Müdürlüğünde yaparak jeoloji mesleğine ilişkin çeşitli konuları görüştü. Daha sonra MTA Genel Müdürlüğü ve JMO tarafından ortaklaşa düzenlenen bir kokteyl verildi. Kurultayın üçüncü günü akşamı ise Dedeman Otelinde «Geleneksel Jeoloji Gecesi» yapıldı. Çok sayıda katılımın olduğu gecede JMO tarafından çeşitli ödüller de dağıtıldı.

Jeoloji Mühendisleri Odası'nın 9. Olağan Genel Ku-

rulu, 11 Şubat 1984 tarihinde Türk-İş konferans salonunda yapıldı. 12 Şubat 1984 Pazar günü ise seçimler yapıldı. Seçilen 10. Dönem Yönetim Kurulu şu üyelere oluştu :

Başkan : Behiç ÇONGAR
II. Başkan : Demircan GÜNGÖR
Yazman Üye : Ahmet ANGILI
Sayman Üye : Hayrettin KADIOĞLU
Üye : Hikmet TÜMER
Üye : Turgay ALEMDAROĞLU
Üye : Mehmet PEHLİVAN

Daha sonra JMO Bilimsel ve Teknik Kurulu yeniden belirlenerek çalışmalarına başladı. Kurul şu üyelere oluşmakta :

Başkan : Doç. Dr. Vedat DOYURAN
Başkan Yrd. : Doç. Dr. Aziz ERTUNÇ
Başkan Yrd. : Dr. Tandoğan ENGİN
Yazman : Dr. Zeki AKYOL

Maden Jeolojisi Üyesi : Dr. Ünal ARTAN
Jeoloji Temel Hizmetler

Üyesi : Dr. Haluk SELÇUK

Mühendislik Jeolojisi

Üyesi : Aydın KIRMACIOĞLU

Yeraltı Suları Üyesi : İsmail KULAKSIZOĞLU

Jeoloji Eğitimi Üyesi : Selçuk BAYRAKTAR

Deniz Jeolojisi Üyesi : Dr. Güven OZHAN

Dış İlişkiler Üyesi : Dr. İsmail HENDEN

Endüstriyel Hammaddeler

Üyesi : Tardu TÜMER

Kömür Jeolojisi Üyesi : Vural GÖKMEN